

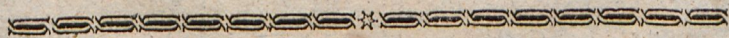
Q. N. 132, 47.

Ya
5430

DISSERTATIO INAUGURALIS
MEDICA
**FEBRIS EPIDEMICE PER
DIMIDIUM ANNUM ERFORDIAE,
INQVE EIVS CONFINIIS
GRASSATAE, DISQVISI-
TIONEM SISTENS.**

QVAM
CONSENSV GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS
SVB PRAESIDIO
DN. IOANN. MELCH. LVTHER
PHIL. ET MED. DOCTORIS, ANATOM. ET PHYS. PROFESS. PVBL. ORD.
FACVLT. MED. SENIORIS AC P. T. DECANI,
PRO GRADV DOCTORIS
SYMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS
ET
PRIVILEGHS RITE IMPETRANDIS
D. VIII. AVGVST. A. R. S. MDCCLXXII.
PVBLICE DEFENDET
GEORGIVS WILHELMVS BREITHAVPT
DVDERSTADIENSIS.

ERFORDIAE,
EX OFFICINA HENR. RVD. NONNII, ACAD. TYP.

DISSEPTATIO INVAOVARALIS
MEDICA

FEBRIS EPIDEMICE PER
DIMIDIVM ANNUM FERROVARI
INGVE FIVE CONTINUIS
GRASSATAE DISQUISITIO
TITIVM SOTIENS

CONSENSV GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS
SVB REGIA ACADEMIA

DN. IOANN. MELCH. I. VITIER

GRADV DOCTORIS
IN MEDICINA HONORARIVS

IN VNIERSITATE HALIENSIVM

IN VNIERSITATE HALIENSIVM

IN VNIERSITATE HALIENSIVM

IN VNIERSITATE HALIENSIVM

IN VNIERSITATE HALIENSIVM

IN VNIERSITATE HALIENSIVM

IN VNIERSITATE HALIENSIVM

REVERENDISSIMO
ILLVSTRISSIMO
EXCELLENTISSIMO DOMINO
DOMINO
HYGONI FRANCISCO
CAROLO
S. R. I. COMITI
AB ET IN ELZ
DOMINO IN KEMPENICH ETC.

ECCLESIAE METROPOLITANAE MOGVNTINAE PRAEPO-
SITO, METROPOLITANAE TREVIRENSIS, ET EQVESTRIS
AD S. ALBANVM MOGVNTIAE CANONICO CAPITVLARI,
CATHEDRALIS MINDENSIS ET ABBATIALIS BEWARADEN-
SIS IN HVNGARIA, AC COLLEGIATAE AD B. V. ERFVRTI
PRAEPOSITO, SACRAE CAESAREAE MAIESTATIS, ET
EMINENTISSIMI AC CELSISSIMI ARCHIEPISCOPI
ET PRINCIPIS ELECTORIS MOGVNTINI
CONSILIARIO INTIMO,

REVERENDISSIMO
ILLUSTRISSIMO
EXCELLENTISSIMO DOMINO

PRO-PRINCIPI

IN EICHSFELDIA ETC.

NEC NON

AB ET IN
DOMINO IN KEMPENICH ETC.

EMMENTISSIMI AC CESSISSIMI ARCHIEPISCOPI
ET PRINCIPIS ELECTORIS MOGUNTINAE
CONSILIARIO INTIMO
PRAEPOSITO, SACRAE CAESARIS MAJESTATIS ET
SIS IN HUNGARIA, AC COLLEGATAE AD P. V. ERERYTI
CATHEDRALIS MINDENSIS ET ABBATIALIS REWARDEN-
AD S. ALBANVM MOGUNTIAE CANONICO CAPITULARI
SITO, METROPOLITANAE TERVIRENSIS, ET EQUESTRI
ECCLIAE METROPOLITANAE MOGUNTINAE PRAEPO-

ILLVSTRI

EXCELLENTISSIMO

AC

PERQVAM GRATIOSO DOMINO

CAROLO WILHELMO
L. B. AB HAGEN

DOMINO IN DEVNA ETC,

EMINENTISSIMI AC CELSISSIMI ARCHIEPISCOPI ET PRIN-
CIPIS ELECTORIS MOGVNTINI CONSILIARIO INTIMO,
ET CAMERARIO ELECTORALIS REGIMINIS ET IVDICH
PROVINCIALIS PER EICHSFELDIAM VICE-
PRAESIDI, AC IN MILITARIBVS
COMMISSARIO ETC,

SPECIMEN HOC LEVIDENSE

EXCELLENTISSIMO
HYMILLIME

D. D. D.

CAROLO WILHELMO
L. B. AB HAGEN

SUBIECTISSIMVS

GEORGIVS WILHELMVS BREITHAVPT

DVDERSTADIENSIS,

ET CAMERARIO ELECTORALIS REGIMIS ET IUDICI
PROVINCIALIS FER HICHSPELBIAM VICE
FRASIDI AGRI MILITARIS
COMMISSARIO etc.

PROOEMIUM.

Corpus humanum vario modo laedi,
et in morbos quamplurimos praeci-
pitari posse, imo et revera laedi, at-
que quam saepissime in eos praecipi-
tari, res adeo manifesta & certa est, ut vix ullus de hac re
vel

vel dubitare queat; cum quotidiana experientia hoc satis atque abunde demonstret. Cum autem corpus nostrum ex partibus solidis aequae ac fluidis constet, Morbi sunt, qui tam has, quam illas affigunt, laedunt atque corrumpunt. Fluida autem nostri corporis peccant vel quantitate vel qualitate: illa est vel excedens, vel deficiens: haec corrupta est, si falia acida, alcalica, falsa, in iis excedunt, vel si ob varias causas nimis viscida evadunt, ita ut ad fluxum sive circuitum inepta reddantur, in vasis sanguiferis ac Lymphaticis stagnet, sive subsistant; unde cum vita & sanitas nostra in libero, ac non impedito humorum circuitu subsistit, Morbi vero & Mors, in impedito vel sublato eorum motu, quam plurimi, iique gravissimi morbi oriuntur. In horum censum referendae sunt & febres, quae, quoniam varias ob causas frequentes sunt, oleum et operam me non perditurum, sed potius utilissimum esse judicavi, si loco Thematici, sive Dissertationis inauguralis Disquisitionem februm Erfordiae & in ejus confiniis per dimidium fere annum praeteritum grassatarum, mihi enodandam excutiendamve sumserim. Quamquam me non lateat, Epidemiam hanc longe lateque per Germaniam grassatam a plurimis Ill. ubique

fere

fere locorum Medicis jam doctissime satis exaratam esse, plures tamen sunt causae tam grandes, quae me ad hocce suscipiendum impulerunt; et quidem, quia ex doctissimorum virorum scriptis publicè editis Epidemiam hanc non ubique locorum, unius ejusdemque generis febrem produxisse perspexi, dum alii hanc biliosam, modo nervosam, alii putridam, contagiosam, alii non putridam, et non contagiosam observaverint, quidquod nonnulli Epidemiam ipsam negaverint. Cujus generis nostris in terris fuerit, erit Disquisitionis scopus. Interim magnam stragem edidit, multisque Timorem ac Pavorem tantorum funerum incussit; verum causa hujus stragis, si mentem nostram aperire licet, certo aut in materiae vel ipsius, vel subjecti malignitate insuperabili, aut in Errore diaetetico, aut in Errore curationem administrantis latere debet. Et si verum fatendum decem ex Errore curationem administrantis potius tolluntur, quam ex malignitate unus. Mos enim hodiernus et consuetudo perversa, sanationem hominibus plerumque male feriatis, qui sine solida artis medicae peritia, verbosis strophis, sibi famam inter plebem adquirunt, illotisque manibus experimenta per Mortes agunt, committendi ac

B

sefe

sefe concedendi invaluit; cur tanta funera miremur? Deum igitur T. O. M. precor, ut caeptis nostris annuat, atque institutum hoc nostrum, cuius finis salus publica, felix faustumque, generique humano salutare esse jubeat.

§. I.

Febrem nostram Medici plurimi uno ore affirmarunt epidemicam, et si verum est, illam talem esse, quae ex causa communi quadam, ad inconsueta profluit, et non nisi ad tempus sese exferit vid. Gaubii Pathol. pag. 468. Assertioni huic assentire minime dubitamus.

§. II.

Utrum vero fuerit contagiosa, majoris ponderis quaestio videtur. Quamquam sint Medici non nulli, qui omne contagium in Epidemiis respuunt, v. g. Ill. Chiracius, sylvia etc. et phaenomena ingeniosissime ex corticalium cerebri vasorum obstructione, et impedita proinde fluidi nervei secretione, et ex theoria quidem mechanica deducunt, minime tamen negari potest, quod a corporum putridorum, venenatorum, aegrotantium contagiis, Effluviis, seu Miasmatibus in corpus humanum immif-

immixtis, aut in eo genitis, multae, eaeque lethiferae mutationes inducantur, quotidiana id experientia testante, quod et ex mox dicendis clarius apparebit.

§. III.

Contagium hoc itaque esse potest, vel universale, ita ut longe lateque diffusum sit, ut in febribus pestilentialibus, variolosis, morbilliosis, aliisque morbis acutis, quoties eos epidemicos esse contingit: ac obvium quemvis ferme invadat, aut saltem dispositionem ad morbum introducat, quo in respectu quaevis aeris constitutio adversa contagiosa dici potest: vel particulare, et ad unicum saepius conclave restitutum atque determinatum, eosque infestans, quibus arctior cum aegris est consuetudo, aut quibus uno cum aegrotantibus conclavi uti, necessitas imponit. Quis enim stagnantem & longius alicubi conclusum, multisque particulis alienis nocivis repletum aerem vitium capere ignorat, ut saepe veneni instar perimat? non allegabo Cryptas, Puteolanam v. g. et Schwalbacensem, de quibus curiosissima habet Bechlinus Lib. ult. observ. XLIV. non reclusa sepulchra, non observationem ab Excell. Hannaeo Ephem. N. C. Dec. III. Jun. II. insertam de putei recens adapti halitu lethifero, sed unicum hoc: in cubiculo ocluso, modo quispiam saepius in eo versetur, praesertim autem a decubitu in lecto, facie sub stragulis perperam et frequenter co-

perta

perta, ita ut aer recrementis corporis inquinatus, diu et repetitis vicibus inspiretur, quam saepe capillos decedentes, vultum pallidum et squalidum, Gingivas inflammatas & ulceratas, halitum foetentem, caeteraque scorbuti signa, aliorumque morborum universalium chronicorum genuina non observamus? et ideo rectissime jubet celsus Lib. 3. cap. 7. in amplo conclavi ejusmodi aegrotantes tenendos esse; etsi id quidem non est, eluceat modice focus, quo per caminum impura et morbida Mephitis eliciatur, quae diu aliter stagnans magis magisque in horas pestifera redditur; atqui hoc modo perflabile servetur cubiculum tutissime. Hujus igitur intaitu et nostram febrem contagiosi quid fovisse, nullum est dubium. Testantur id tot Religiosi, quidquod Medici ipsi, qui hujus contagii paenas luerunt. Insuper Morbus hic raro domum invasit, quin omnes, aut saltem plurimos in eadem domo contentos, praecipue, quibus arctior cum aegris fuit consuetudo, inficeret. Occasione hujus et id adjicere, quod non semel, sed pluries, in visitatione ejusmodi aegrotantium observaverim, inutile erit: scilicet salini irritantis quidpiam in primis labris persensu, quod, dum lambitando abstergere quaesivi, copiosum salivae fluxum proritavit; unde et effluvia nociva non immerito hariolari licet.

S. IV.

Sunt, & qui omnes Epidemiae effectus, terrori ac metui adscribunt. Verum enimvero terroris atque metus, licet effectus in corpore humano negari non possint, pluribus tamen exemplis, homines, nullo terrore, nulloque metu percussos, sed sola vi contagii affectos fuisse, si instituti ratio id exigeret, corroborari posset; exemplo hic tantummodo sint bruta, quibus omnis iudicii facultas est denegata, & saepissime Epidemiae poenas ex solo contagio luunt, utpote cujus effluvia mira subtilitate gaudent, & corporibus tenacissime saepius adhaerent, ita ut aerem universum tali contage perniciosam tactum minime semper accusare liceat.

S. V.

Cujus autem generis febris nostra fuerit, nunc determinandum venit. Antequam vero id definire licet, Historiam morbi apponere Necessitas exigit. Quoniam vero Morbus ex symptomatibus tanquam effectibus cognoscitur, haec autem in diversis subiectis valde diversa inveniebantur, suosque in decursu periodos observabant, sedula observatione obtenta, ea in duplicis ordinis symptomata dispecimus: vel enim lente incedebant, ac progrediendo pejora evadebant: vel majori cum vehementia accedebant, brevique tempore finiebantur.

Inter symptomata prioris ordinis referuntur, lassitudo diutius praeanimadversa, invasio cum horripilationibus frequentioribus, modico tantum aestu subsequente, capitis gravedo, dolor ac vertigo, Nausea aut quandoque vomitus sine insigni aliquo siti, somnus irrequietus, mane remissio aliqua symptomatum ac majori cum vehementia versus noctem horum recursus, praecipue in morbi progressu. Pulsus celer et parvus, inaequalis, quid quod intermittens, respiratio anxiosa, cutis sicca et tensa, urina naturalis aut flammea, in paucissimis aquosa. Interim continua aderat in somnum propensio, pavoribus tamen semper interrupta; sicque per sex aut septem dies modice valere, primumque morbi periodum absolvisse, videbatur aeger; verum enim vero octavo aut nono die omnia in pejus ruebant. Capitis dolor augebatur, & in hujus parte posteriore sensus quasi frigoris percipiebatur, calor increfcebat. Pulsus fiebat celerior, ast et simul debilior existebat, vires magis magisque decrefcebant, tremebant artus, atque aures tinniebant, accedebat delirium raro violentum, sed potius suave, unde patiens omnino quietus lingua haesitante perversa animi sensa prodebat, saepiusque inter obmurmurationem respiciebat. Alvus erat summe pigra, aut plane obstructa, aut nimis fusa, cutis & lingua arida manebant, haecque

que muco luteo obtegebatur, sicque se habebat alter hujus morbi periodus, ad decimum aut undecimum usque diem durans; quo praeterlapso virium decrementum aderat summum, pulsus adeo debilis & parvus evadebat, ut sub digito repere potius quam illum ferire animadverteretur. In conspectum prodibant petechiae, ac aegrotus omnibus tandem sensibus orbatus fiebat stupidus; surdus. Delirium finiebatur comate, supervenientibus non nunquam convulsionibus, ac tandem morte: idque vel die decimo octavo, vigesimo, aut vigesimo primo.

§. VII.

Ad symptomata secundi ordinis quod attinet, sic modo dicta §. antec. majori cum vehementia accedebant, citiusque periodum suum absoluebant. Conjungebantur cum his major virium prostratio, appetitus plane cessans, dorsi & lumborum dolor, delirium continuum, anxietas, virium decrementum, quae cuncta per totum morbi decursum affligebant. Pulsus hic in principio satis fortis videbatur, uno tamen eodemque die ratione roboris valde variabat, tandemque crescente morbo atque periculo intermittebat, quidquod tremebat. Aliqui rheumatismis in variis corporis plagis praecipue sub costis spuris per modum pleuritidis spuriae afficiebantur, quibusdam sub coryza & catarrho imponebat. Alvus & urina in quibus-

quibusdam invita profluebant. Conspiciebantur in aliquibus aphthae, quidam cum difficultate deglutiebant; tandem sequebantur variae haemorrhagiae, diarrhoeae, subsultus tendinum, delirium continuum, sudor frigidus & octavo aut undecimo die mors. His in circumstantiis symptomata de nocte semper pejora erant, mane per sudorem quemcunque remissa.

S. VIII.

Ex symptomatibus igitur primi ordinis, apparet, febrem, cum lente incefferit, nullaque putredinis signa exhibuerit, nihilominus prostrationem virium maximam habuerit comitem, hujus causam in fluido nerveo latuisse oporteat, hinc optime lentam nervosam dicendam esse, cum & ex asse huic respondeat, quam sub hoc nomine non satis laudandus Huxham in operib. Med. Phys. delineavit, interque hujus causam lympham viscidam ad secretionem fluidi nervei ineptam posuit. Ex symptomatibus vero secundi ordinis, cum cito periodum absolverint, nunquam intermiserint, aliaque se immisuerint symptomata, hanc febrem modo continuae simplicis, modo complicatae, maxime Typhi sobolem fuisse concludere licet.

S. IX.

Typum graphice licet harum februm descripserimus, operae tamen pretium erit, brevibus adhuc hujus Epidemicae

ca

caae febris criteria seu signa diagnostica & pathognomonica attingere. Ex sedula autem observatione erant sequentia 1. capitis gravedo, dolor, vertigo. 2. Horripilationes frequentiores. 3. Virium prostratio. 4. Alvus ut plurimum pigra aut plane obstructa. 5. Urina plus minus tincta; quae tandem sedimentum fusco - limosum deponebat, aut statim limosa adparebat; his enim se exerentibus tuto febrem Epidemicam concludere licebat.

§. X.

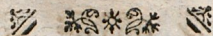
Ad causam hujus febris epidemicae occasionalem seu externam quod attinet, cum de ea tot ferme opiniones quot capita fuerint, eam disquirere haud incongruum & a scopo alienum erit.

§. XI.

Febris epidemica pluribus fuit communis, ergo & ejus causam communem fuisse oportet; ejusmodi autem causam communem omnibus potiore, ut alterius investigatio non

C

ne

necessaria videatur, invenimus in Aere; cujus constitutio humida atque frigida, quot quantasque in corpore animali non infert saepius mutationes? frigida enim ac gravior ejus constitutio transpirationem non solum impedit, sed & humorum excrementitiorum superfluum collectioni ansam quam maxime praebet, id quod de experimentis eorum, hac in re maxime occupatorum docemur: Sic Bryan. Robinson sur la quantité de la transpiration p. m. 44. habet; transpirationem tempore hyemali minui, accedente vero Vere magis magisque semper augeri, urinae autem excretionem semper fieri minorem; ex quibus itaque, cum transpiratio a constitutione aeris frigida imminuatur, urinae autem excretio parum aut omnino non augeatur, ut sanguinis serosa pars excretioni jam jam dicata, retineatur, accumulatur, corporique onerosa evadat, sequi necesse est.

§. XII.

Constitutioni aeris frigidae, si accedat humiditas Effectus
 §. praec. non solum majores evadunt, sed &, dum insuper
 humi-

humidae partes corpori sese insinuant, tonus vasorum maxime labefactatur, unde nova, eaque plurima succrescere oportet mala; exsoluto enim semel robore, excretiones non solum omnes, sed & digestio maxime vacillant, unde non nisi chylus crudior, & a bile itidem vapescente minus exaltatus, ad massam sanguineam devehitur, restitante in primis viis saburra excrementitia, in constantem pessimi morbi fomitem olim evasura. Neque spes est, chylum crudiozem sanguini admixtum intra vasa rediturum esse ad frugem, nam & ipsa massa sanguinea segnius torpidiusque ob interjectas quam plurimas particulas aquosas movetur, unde hujus ulterior perfectio, ac Elaboratio, nec non aequalis partium mixtio interturbatur, ac particulae excrementitiae, proseribi alias solitae retinentur, unde variae nascuntur acrimoniae, variae febrium species.

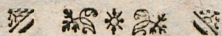
§. XIII.

Ad modum Genescos harum febrium quod attinet, qui aliter fieri potest, quam si, quae primis viis inhaerent excrementitiae sordes, digestionum vitio ibi relictas, & ad massam

languineam delatae, aut in illa ob excretiones vacillantes, & motum inæqualem ac retardatum natae, motum concipiunt intestinum plus minus intensum, quo ipso magis magisque subtilisatae ac attenuatae, in fermenti, stimuli que magis activi naturam vertuntur, atque exaltantur, unde torpidus ante sanguinis aequae ac fluidi nervei motus incitatur, febremque sistit.

§. XIV.

Quod autem ejusmodi constitutio aeris humido-frigida febribus hisce primum ansam dare soleat, & exinde elucescit, quia plerumque ejusmodi febres in Vere & Autumno, ubi haec aeris frigida & humida constitutio maxime viget, frequentiores sunt, & iis in locis ubique fere Endemiæ sunt, quibus aer est palustris, maritimus, aut Arboribus plurimum obsitus. Exempla inter alia, confirmationis loco incidit in mentem & illud de peregrinatore quodam, qui per aliquot noctes prope parietem noviter exstructam atque humidam adhuc dormiverat, eaque de causa febre partiali lateris faciei parietem versus spectantis, nec minimo caeteris in partibus, utpote lecto tectis,

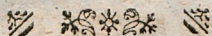
tectis, motu febrili sentiente corripiebatur. Nec desunt exempla eorum, qui domibus ex ligno constructis affucti, ex lapidibus erectas inhabitati, per appositionem lecti ad parietem lapideam febre correpti fuerunt, nec non, qui per solum habitaculum e lapidibus noviter erectum rheumatismis per diem, vespere subsequente lassitudine, nocte vero prorumpente sudore iterum remissis, & sic porro, excruciebantur. Et quem latet, aere flante calido & sicco ejusmodi febres elanguescere, quidquod evanescere, experientia teste, ita ut nullum dubium, quin ejusmodi constitutio aeris humido-frigida talem nocivum effectum in nostro corpore ediderit. Talis autem constitutio aeris humido-frigida per hyemem anni praeteriti non solum sed in Vere maxime mense Junio, imo per totam ferme aestatem ubi transpiratio augenda foret, §. xi. regnavit; diutius itaque uno eodemque tenore sic pergente, & quali dominatum obtinente humido-frigida aeris constitutione notabilem mutationem, fibras scilicet plurimum relaxando, sanguinem atque lympham ad lentorem nimium, olea vero & sales ad acrimoniam justo majorem disponendo, in corpore nostro inductam fuisse quis ignorat. Ex quibus simul febrem nostram in hoc sui ini-

tio, cum ortum habuerit ex causa evidente occasionali satis manifestum, minime malignam dici potuisse, sed vel sibi relicta prope statum, vel ex mala perversaque Praxi talem evasisse patet.

§. XV.

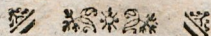
Constitutionem aeris humido-frigidam causam occasionalem febris diximus §. XI. XII. sed ejusmodi aerem capimus, & in eo versamus omnes, non omnes tamen febre correpti fuere; ergo alia causa praedisponens seu interna, in partibus corpus componentibus, illudque sensim magis magisque a statu sanitatis recedere faciens adfuerit, donec tandem ab occasionalibus magis excitata, proximam morbi causam sive eam solidorum & fluidorum mutationem, ex qua actiones laesae immediate dependent, produxerit. vid. celeb. Ludwig. pathol. de caus. Morb. Hanc autem praedisponentem causam corpus ac genus nervosum maxime debile constituit, per princip. pathol. ea debilitas sive a causis moralibus, ut Timore, Terrore, Curis &c. sive physicis, ut venere immodica, in-
gluvie,

gluvie, inedia, immoderatis vigiliis, studiis &c. inducta fuerit, corpora semper magis ad fuscipiendam ex aere labem disposita reddit.

§. XVI.

Ad prognosin hujus febris jam quod attinet, sic signum semper bonum erat, cutis & lingua non adeo arida; cum plerumque febris sudore male olente diutiusque continuante finiebatur. Prostratio virium in principio non summa, nec in progressu nimium aucta; utpote vim vitalem principem sanitatis causam indicans, qua dispositio ad morbos inducta non solum sed & mutatio morbofa ipsa saepius sensim sensimque per alias & contrarias causas corrigitur. Calor per universum corpus aequalis; tanquam signum circuitus sanguinis aequalis. Delirium non continuum: utpote fluidi nervei crasin non adeo perversam esse indicans. Urina si in decremento sedimentum deponebat, fusco-limosum: quod sub urina flammea citius, sed majori cum periculo, sub naturali autem tardius, sed minori cum periculo contingebat. Pulsus non adeo debilis

bilis & parvus, nec nimium in progressu morbi decrefcens; vim vitalem non adeo imminutam fignificans. Diarrhaea cujuscunque coloris faeces fuerint, non nimium debilitans; fic erant quandoque nigrae & virides, valde faetentes, multoque vifcido femper commixtae; haec quo frequentior erat, eo melior; his tamen fub circumftantiis, ut fcybala cohaerentia compactaque iterum evaderent, aegrotus licet nihil folidi cibi per quatuordecim dies fumferit; nam nimis liquida dejectio fufci coloris, abfque fcybalis fubfequentibus minus falutaris erat, nimium enim debilitabat, fufionem humorum indicans. Tuffis tertio aut quarto die infeftans, licet in principio ficca, ex poft humida facta: unde & omnia fymptomata in iis mitiora erant, quibus invalio cum tuffi erat. Auditus difficilis quidquod furditas, quae feptimo, nono, aut undecimo die praegreffo tinnitu & fufurru aurium fele manifeftebat. Signum omnium optimum erat in pulfu antea debili ac parvo, nunc fortiori majorique reddito.

§. XVII.

Pessimam e contra Prognosin formabant; subsultus tendinum enormior, Delirium continuum, Diarrrhaeae frequentiores sub pulsu magis magisque semper decrefcente, aut sudore frigido viscido erumpente; nec non diarrrhaea involuntaria, Urina fusca aut nigra, aut antea limosa, aquosa facta. Cutis summe arida & tensa, Decubitus supinus, extrema frigida, corporis insensibilitas, caecitas, pulsus tremens, quae ut plurimum mortem instantem significabant; quanquam uno alterove ex his symptomate existente non statim mors extimescenda erat.

§. XVIII.

Crisis hac in febre tarda erat aequae ac infida, non raro ad Dies sex vel octo protracta, nec non feliciter caepta, saepissime ex improvise interrompebatur, ac funeste terminabatur; Nec per unam semper eandemque viam materia peccans eliminabatur, nunc enim per transpirationem, nunc per sudorem, jam per haemorrhagiam saepius recurrentem, jam per fluxum alvi, jam per salivationem cum aphthis albis, sive ul-

D

cuscu-

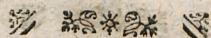

cusculis totam membranam oris, linguae, aefophagi, quidquod
 ventriculi obfidentibus, quibuscum se nonnunquam conjunge-
 bat fingultus, non leuem terrorem incutiens. Vbi itaque cri-
 sis falubris futura erat, pulsus magis vegetus & constans eva-
 debat, urina sedimentum fusco-limosum deponebat, vigiliae,
 deliria, sitis, una cum reliquis id genus symptomatibus indies
 decrefcebant, quibus peractis per sedecim & ultra dies, ma-
 gna tamen adhuc corporis debilitas, cum vertiginosa capitis
 obnubilatione restabant, nec restitutis praeteriti meminisse po-
 tentia erat.

§. XIX.

Auxilia, quibus hostis hic profligatus fuerit, restant in-
 quirenda. Ea vero non fuerunt universalialia, sed cuius mor-
 bi stadio, acque ac subiecto appropriata. Tempore igitur in-
 vasionis, raro enim Medicus in consilium citius vocatur, cum
 omnes ferme Nauseam, ciborum fastidium, dolores infimi ven-
 tris, quidquod vomendi conatum accusabant, sub modicis vi-
 ribus adhuc, pro re nata propinebatur aut lene Emeticum
 aut

aut Laxans antiphlogisticum; Priori in casu optime succedebat tartarus emeticus ad aliquot grana in aqua solutus, & successive haustus, donec sequebatur vomitus, vel etiam Rd. ipecacuanh. cum sale medio combinata, vel ejus infus: in altero vero casu decoctum Tamarind. cum rhabarb. & cremor. tartar. aut sale polichrest. quo magna saepe quantitas aut bilis viridis, aut nigrae, summo factore praeditae, ac viscido remixtae, aut soli viscidum evacuabatur; nec inutilis erat, bile praesertim viride praesente, leniorum laxantium, habito tamen semper respectu virium, continuatio, quidquod necessitas saepius efflagitabat. Non minorem opem praestabant clysteres in principio abstergentes, in progressu saepius repetitae, nociturae. Interim maxima eo collineabat cura, & aeger aerem respiraret sanum, quo in finem hujus correctio omnium primo instituebatur, tam admittendo novum, quam praesentem per fumum aceti & alia &c. immutando; cum pessime semper febris decurrebat, ubi hoc erat neglectum; sic ut nequidem aegrum in lecto Velariis obrito decumbere conveniret. Venae sectio cane & angue pejus in hac febre vitanda erat, dum fomes febrilis praecipue in primis viis residebat, citius

que non solum resorbebatur, sed & majori quantitate ad massam sanguineam deferebatur, unde febrem majus capere incrementum, pejoraque symptomata producere necesse erat. Praeterea prostratio virium jam insignis aderat, cum pulsu parvo, quae autem per venae sectionem immediate augebatur. Praemissis evacuantibus apprime conveniebant resolventia cum temperantibus, nec non lenioribus diaphoreticis, quibus saepe fomes febrilis in sanguine contenta eliminabatur, ita ut febris ex toto remitteret, & quasi suffocaretur,

§. XX.

Si his praemissis nihilo secius febris impetus durabat omnis Medicinae scopus eo vergebat, ut aequalis per universum corpus transpiratio major obtineretur, hac enim obtenta maxima sanitatis spes affulgebat; sicuti a sudore nimis profuso vires mirum in modum debilitabantur; priori scopo inseriebant potiones temperantes & diaphoreticae, ad instar omnium R^d. Contrayerv. cum cort. peruv. Altero, praecipue sub siti vehementiori, pulsu debili & parvo, dejectionibus fuscis male

male olentibus, acida, quidquod cortex peruv. tam in substantia, quam extracto, in majori dosi propinatus. Ad vires, quae maxime labefactabantur, tam erigendas, quam praesentes conservandas, subinde haustus vini rhenani porrigebatur. Ad alvum maxime pigram referendam altero aut tertio die applicabantur clysteres abstergentes ex sapone venet. Sale commun. aut mirabil. Glaub. liquidae autem dejectioni acervatim incidenti multumque debilitanti opponebatur optimo successu cortex Peruv. cum Theriac. Potus ordinarius erat Decoct. Rd. Cichor. aut Gramin. aut mera aqua cum modico vino rhenano. Nec hic mucilaginosâ bene succedebant, cum jam multum viscidum aderat.

§. XXI.

In altero morbi stadio, ubi symptomata ante dicta pejora evadebant, pulsus debiliior erat, praecipue autem delirium majus capiebat incrementum, virium tam conservatio quam delirii sedatio attendendae erant; vires erigebat optime usus Cort. Peruv. cum Rd. contrayerv. qui sudorem non solum

promovebat, sed & putredini resistebat. Delirium sedabat modicus usus laudani liquidi Sydenham. nec non sinapifini in plantis pedum applicati. In maxima prostratione virium sua- dente celeb. Pringle & sal Corn. Cerv. opem non spernendam praestabat.

§. XXII.

In tertio demum stadio, supervenientibus tendinum sub- sultibus, ac spasimis optime medebatur moschus ad gr. vi. vel viii. datus, nec non vesicatoria & ante dicta epispastica. In nimia anxietate pectoris ac convulsionibus Potio salina Hux- ham. opem fere praesentem ferebat, cujus talis est compo- sitio.

℞. sal. CC. ʒʒ

Succ. Limon. ʒiij.

Aq. alaxit. simpl. ʒiʒ

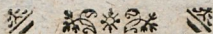
M. peracta effervescencia adde

Spirit. lavendul.

Syrup. Croc. aa. ʒʒ

M. ℥. haustus.

§. XXIII.

§. XXIII.

Ad curam prophylacticam quod attinet, cum ea omnium facillima sit, pauca proferam. Absolvitur praeprimis vitando tam causas occasionales, quam praedisponentes corrigendo. Aer serenus & purus, & si is non est; per incensum juniperum, fumum aceti &c. correctus, Domus tam quam corporis mundities, Cibi Evpepti, aut alii moderate sumpti, Potus defaecatus; Panis ex fecali puro & mundato bene coctus, motus sufficiens, animi fortitudo, abstinentia a venere nimia, studiis nimis moderatus vini rhenani haustus &c. optima nobis offerunt medicamenta praeservatoria.

§. XXIV.

Vltimo brevibus adhuc infusum corticis Peruviani vino-
fum a viris magni nominis ad Prophylaxin tantopere decan-
tatam attingam. Et quem nisi Chemiae ignarum latet, ejus-
modi vinosâ & spirituosa resinofam hujus corticis partem re-
solvere, in hac vero maximam adstrictionis vim residere, ita
ut in uncia una corticis menstruo spirituofo infusa major vis
adstri-

9X Ya 5430 X 2373841

adstrictionis insit quam in uncis sex menstruo aquoso solutis; unde facile in sensibilibus adstrictiorisque naturae hominibus obstructionibus spasms &c. qui tamen in hac febre maxime vigerunt, ansam praebere potest, hinc non ut universale de praedicandum esse. Quibus pro ratione temporis atque virium impono

FINEM.

Q.K. 132,47.

Ya
5430

DISSERTATIO INAUGURALIS
MEDICA
**FEBRIS EPIDEMICE PER
DIMIDIUM ANNUM ERFORDIAE,
INQVE EIVS CONFINIIS
GRASSATAE, DISQVISI-
TIONEM SISTENS.**

QVAM
CONSENSV GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS
SVB PRAESIDIO
DN. IOANN. MELCH. LVTHER
PHIL. ET MED. DOCTORIS, ANATOM. ET PHYS. PROFESS. PVBL. ORD.
FACVLT. MED. SENIORIS AC P. T. DECANI,
PRO GRADV DOCTORIS
SYMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS
ET
PRIVILEGHS RITE IMPETRANDIS
D. VIII. AVGVST. A. R. S. MDCCLXXII.
PVBELICE DEFENDET
GEORGIVS WILHELMVS BREITHAVPT
DVDERSTADIENSIS.

ERFORDIAE,
EX OFFICINA HENR. RVD. NONNII, ACAD. TYP.

